

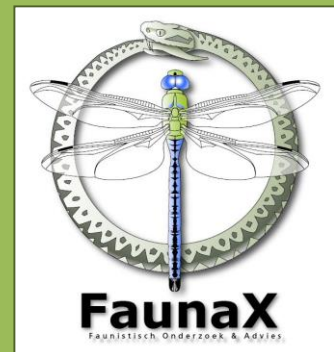
Ecologische quickscan

Borgerhof te Borger

BorgerHof

- leveranciers ingang
- ← hoofd entree borgerhof
- ← De Herik
- ↙ entree naaberhof
- ← bezoekers P
- ← personeel P

COLOFON

BUREAU FAUNAX

Badweg 40 B
8401 BL Gorredijk
0513-435024
info@faunax.nl
www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Ecologische quickscan Borgerhof te Borger

*Verkennde inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van de
Flora- en faunawet*

Gorredijk, 27 februari 2014

In opdracht van:

Rho adviseurs voor leefruimte

Contactpersoon:

Dhr. E. Venema

Uitvoering:

Bureau FaunaX

Veldwerk:

Mw. J. Arisz

Rapportage:

Mw. J. Arisz

Autorisatie:

Mw. W. de Boer

Foto's voorpagina:

Impressie van het plangebied

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
1.1 Aanleiding.....	1
1.2 Ligging en karakteristiek	2
1.3 Opzet.....	6
2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING.....	7
2.1 Natuurbeschermingswet.....	7
2.2 Ecologische hoofdstructuur	7
2.3 Flora- faunawet.....	8
3. RESULTATEN VELDBEZOEK	9
3.1 Flora.....	9
3.2 Vogels	9
3.2.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen.....	9
3.2.2 Overige broedvogels.....	10
3.3 Zoogdieren.....	10
3.3.1 Vleermuizen	10
3.3.2 Overige zoogdiersoorten	13
3.4 Amfibieën, reptielen en vissen.....	13
3.4.1 Amfibieën.....	14
3.4.2 Reptielen.....	14
3.4.3 Vissen.....	14
3.5 Ongewervelden	14
4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES	15
4.1 Overzicht beschermde soorten.....	15
4.2 Samenvatting, effectbespreking en aanbevelingen	15
5. BRONNEN EN LITERATUUR.....	17
BIJLAGE I DE FLORA- EN FAUNAWET	18
Algemene zorgplicht	18
Verbodsbepalingen.....	18
Omgaan met beschermde soorten	18
Vogels	19
Zorgvuldig handelen	19

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Op het terrein van woon- en zorgcentrum Borgerhof gelegen aan de Grote Brink te Borger is herontwikkeling met nieuwbouw voorzien. De locatie van het plangebied is weergegeven in figuur 1. Voor de ontwikkelingen op de locatie wordt een groot deel van de bestaande bebouwing gesloopt. Enkel het gebouw “De Herik” blijft gehandhaafd. Tevens zijn ingrepen in de groene ruimte van het terrein voorzien voor de nieuwe inrichting van het plangebied. De toekomstige inrichting van het plangebied is weergegeven in figuur 2.

Aangezien de beoogde werkzaamheden een ruimtelijke ingreep betreffen, is een toetsing aan de Flora- en faunawet een vereiste. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn via een korte ecologische beoordeling, een quickscan, getoetst aan de bepalingen van de Flora- en faunawet. In deze rapportage wordt verslag gedaan van de resultaten van deze beoordeling, waarbij adviezen zijn geformuleerd hoe te handelen conform de bepalingen in de Flora- en faunawet.

Figuur 1. Luchtfoto van het onderzochte plangebied (bron: BingMaps).

Visiepresentatie Borgerhof en Eshof / situatie

HJK architecten

Architectuur en
interieur
2010

Figuur 2. Beoogde invulling van het plangebied (gegevens: Rho adviseurs voor leefruimte).

1.2 Ligging en karakteristiek

Het plangebied wordt begrensd door de provinciale weg N374 (Borgerveldweg, noordzijde), het parkeerterrein aan de Grote Brink (oostzijde), de Grote Brink (zuidzijde) en de wal langs de provinciale weg N34 (westzijde). Het plangebied bestaat voor het overgrote deel uit bebouwing en verder uit groenelementen. Helemaal aan de westzijde van het plangebied bevindt zich een vijver. De figuren 3 tot en met 9 geven een impressie van het plangebied.

Het Zorgcentrum Borgerhof bestaat uit geschakelde blokken gebouwd in verschillende jaartallen. Het oudste blok is gebouwd in 1966, het nieuwste in 2002. In het centrum bevinden zich appartementen en aanleunwoningen. Van de aanwezige bebouwing blijft alleen het verpleeghuis, gevestigd in gebouw “De Herik”, gehandhaafd.

De blokken zijn allen opgetrokken uit baksteen en hebben allen een plat dak die bestaat uit dakbeplating. Het aantal verdiepingen verschilt per blok. Gebouw de “Eshof” kent een iets andere opzet, in dit gebouw bevinden zich de aanleunwoningen en aan de buitenzijde van het gebouw balkons.

De groene ruimte van het terrein bestaat uit gazon, plantsoen met struiken en aan de zijde van de N374 enkele bomen. Het zorgcentrum is gelegen in het centrum van Borger, waardoor aan vrijwel alle zijden het plangebied begrensd wordt door andere bebouwing behalve aan de westzijde. Hier wordt het terrein begrensd door de N34, aan de overzijde van deze weg gaat de bebouwde kom van Borger echter wel verder en is volop in ontwikkeling (o.a. nieuwbouw).

Figuur 3. Blokken uitkijkend op de parkeerplaats aan de Grote Brink.

Figuur 4. Centrale vleugel naast de hoofdingang (voorzijde).

Figuur 5. Impressie van het gebouw de “Eshof”, waarin aanleunwoningen gevestigd zijn.

Figuur 6. Hoofdingang van gebouw de “Eshof”.

Figuur 7. Aanblik van de “Eshof” uitkijkend op de westzijde (zijde van de N34).

Figuur 8. Impressie van de achterzijde van het zorgcentrum, de zijde aan de N374.

Figuur 9. Blokken rond groene ruimte, aan de achterzijde van het terrein, aan de zijde van de N374.

1.3 Opzet

In opdracht van de Rho adviseurs voor leefruimte is door Bureau FaunaX, op basis van een veldbezoek en ecologisch inzicht, een beschouwing opgesteld over de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten en habitats binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. Op 18 februari 2014 is deze ecologische beoordeling in de vorm van een quickscan uitgevoerd. Daarbij is onderzocht of zich binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde plant- of diersoorten bevinden of hiervoor geschikte biotopen of habitats aanwezig zijn. Het onderzoek is uitgevoerd door het gehele terrein visueel te inspecteren op geschikte habitats voor of aanwijzingen van beschermde soorten.

Deze ecologische beoordeling geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Komen er binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (biotopen van) beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet voor?
2. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze beschermde natuurwaarden?
3. Voor welke soorten en habitats wordt de wet mogelijk overtreden en hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
4. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkómen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 5.

2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming en soortbescherming. Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000-gebieden, natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide natuurgebieden. De soortbescherming valt onder de Flora- en faunawet (zie bijlage).

2.1 Natuurbeschermingswet

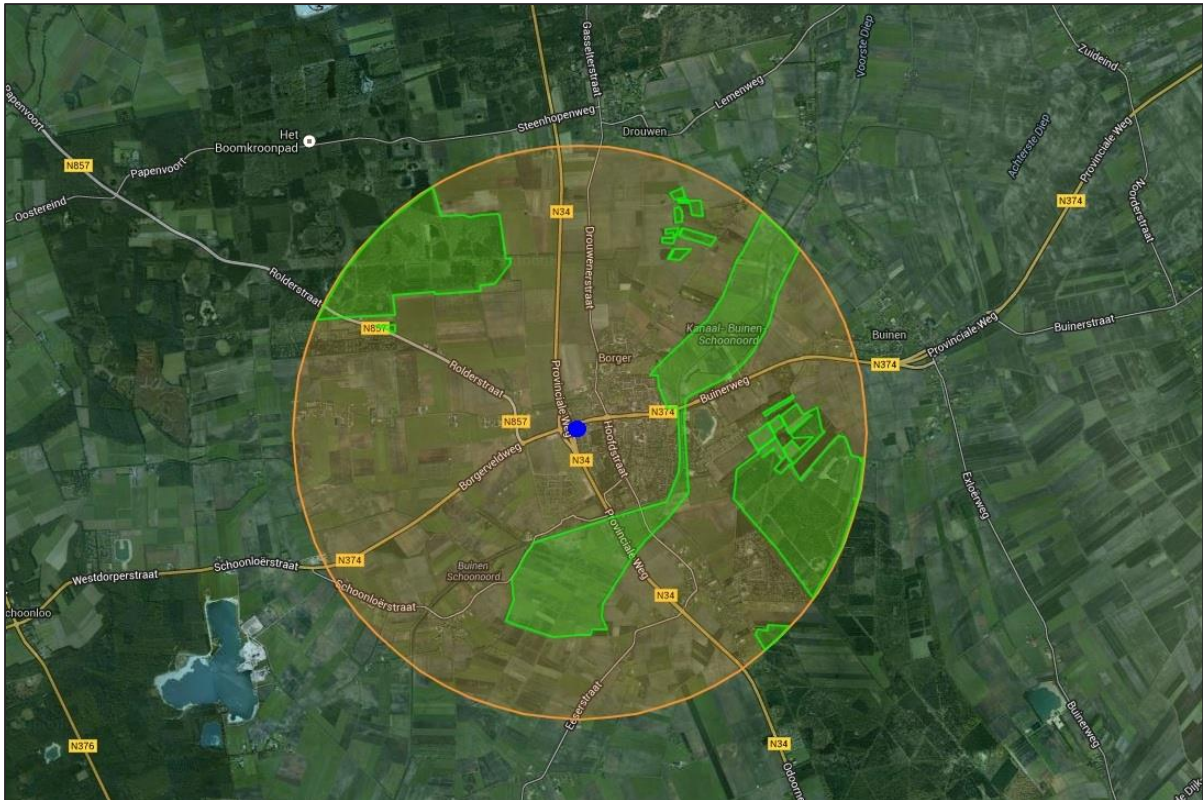
De bescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval dat de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering mogelijk negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is/wordt aangewezen.

Het plangebied ligt niet in de nabijheid van een Natura 2000-gebied. De werkzaamheden hebben derhalve geen effect op Natura 2000-gebieden of aangewezen soorten. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet is niet aan de orde.

2.2 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

Het plangebied ligt niet binnen de EHS (figuur 10). Toetsing aan de EHS is derhalve niet aan de orde.

Figuur 10. Ligging van het plangebied (blauwe stip) ten opzichte van de EHS (groene vlakken) (bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl>).

2.3 Flora- faunawet

De Flora- en faunawet beschermt in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Het is niet toegestaan planten te plukken en dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de Flora- en faunawet vallen. Naast deze verbodsbepalingen is de zorgplicht opgenomen die voor alle dieren geldt. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor dieren.

De dier- en plantensoorten die zijn opgenomen op de Flora- en faunawet zijn onderverdeeld in drie tabellen, waarbij de soorten op tabel 1 het lichtst beschermd zijn en die op tabel 3 het zwaarst. Vogels hebben een aparte status. Alle inheemse in Nederland broedende vogelsoorten zijn tijdens de broedperiode zwaar beschermd. Tevens is er een groep vogelsoorten aangewezen waarvan het nest het gehele jaar, dus ook buiten de broedtijd, beschermd is. Deze groep is weer onderverdeeld in vijf categorieën. Een nadere toelichting over de Flora- en faunawet is terug te vinden in bijlage I bij dit document.

3. RESULTATEN VELDBEZOEK

3.1 Flora

Op de planlocatie zijn geen beschermde plantensoorten te verwachten.

De planlocatie kent rondom de aanwezige bebouwing veelal gazon en borders met struiken en bomen. In het plangebied groeien verdere enkel algemene kruiden als paardenbloem, madelief en speenkruid. Op basis van de aangetroffen soortensamenstelling en de locatie van het plangebied (in bebouwd gebied) kan voorkomen van beschermde plantensoorten worden uitgesloten.

3.2 Vogels

3.2.1 *Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen*

De bebouwing van de Borgerhof is ongeschikt als nestplaats voor huismus en gierzwaluw, omdat daken met dakpannen ontbreken en ook geen andere potentiële nestplaatsen aanwezig zijn. Huismus was weliswaar in het plangebied aanwezig, maar de waargenomen individuen behoorden bij omringende bebouwing (o.a. de oudere huizen aan de Eskant, de Beatrixstraat en de Torenakkers).

Aan de zijde van de N374 waren tijdens het veldbezoek drie nesten van roek aanwezig, verdeeld over twee bomen. Roek is opgenomen in categorie 2 van de lijst met jaarrond beschermde soorten. Eén van beide bomen stond in de berm langs de N374 en valt derhalve vermoedelijk buiten het directe plangebied. De andere boom bevindt zich echter op het terrein van de Borgerhof. De aanwezige nesten waren al volledig uitgebouwd en hierdoor betreft dit zeer waarschijnlijk nesten uit 2013. Bij de nesten waren tijdens het veldbezoek ook daadwerkelijk roeken aanwezig, waardoor verwacht wordt dat deze nesten ook in 2014 in gebruik zijn. Omdat het broedseizoen tijdens het veldbezoek op het punt van beginnen stond, staan het aantal en de exacte nestplaatsen nog niet vast.

In het plangebied zijn geen nestplaatsen aanwezig van andere soorten vogels opgenomen in de categorieën 1 tot en met 4 van de lijst met jaarrond beschermde soorten.

Tijdens het veldbezoek werden relatief veel kool- en pimpelmezen waargenomen. Het ging hierbij om meerdere broedpaartjes van beide soorten. In het plangebied is veel potentiële nestgelegenheid voor beide soorten aanwezig, in de vorm van vele geplaatste nestkasten. Ook zouden nestplaatsen in een van de bomen in het plangebied aanwezig kunnen zijn.

Figuur 11. Twee nesten van roek in een boom op het terrein van de Borgerhof (zijde N374).

3.2.2 Overige broedvogels

Tijdens het veldbezoek werden naast de in paragraaf 3.2.1 genoemde soorten nog de potentiële broedvogelsoorten vink, heggenmus, houtduif en merel waargenomen op het terrein. Deze en nog enkele andere broedvogelsoorten kunnen tijdens het broedseizoen gebruik maken van de groenelementen in het plangebied.

3.3 Zoogdieren

3.3.1 Vleermuizen

Voor gebouwbewonende vleermuissoorten (alle soorten Ff-wet, tabel 3) is het zorgcentrum potentieel geschikt als verblijfplaats. Daarnaast zijn tijdens het veldbezoek bij de centrale vleugel zowel aan de voor- als achterzijde sporen van vleermuizen waargenomen (figuur 12).

Vrijwel alle blokken beschikken over stootvoegen (voorbeeld zie figuur 13). Aanwezigheid van stootvoegen duidt erop dat het tehuis beschikt over voor vleermuizen toegankelijke spouwmuur. Bij de centrale vleugel zijn tijdens het veldbezoek de onderste stootvoegen gecontroleerd, hier was inderdaad een open luchtsponw aanwezig.

Ook zijn twee kappen boven ingangen hol en toegankelijk voor vleermuizen, waaronder boven de hoofdingang van de 'Eshof' (figuur 14).

Figuur 12. Vleermuissporen op een vensterbank van de centrale vleugel aan de voorzijde van het zorgcentrum.

Figuur 13. Voorbeeld van de aanwezige stootvoegen in de muren van het tehuis.

Figuur 14. Overkapping boven de hoofdingang van de 'Eshof' is hol van binnen en is middels openingen toegankelijk voor vleermuizen.

In de groenelementen op het terrein is één boom aanwezig (figuur 15) die voor boombewonende vleermuissoorten geschikt kan zijn. Deze boom bevindt zich ten zuidwesten van de hoofdingang, naast de parkeerplaats die hier aanwezig is. De boom beschikt over enkele enkel ondiepe holten. Deze zijn door de beperkte hoogte van de boom weliswaar niet optimaal geschikt voor vleermuizen, maar verblijfplaatsen zijn niet op voorhand uit te sluiten. Door de beperkte stamomvang is deze boom enkel geschikt als zomer- of paarverblijf voor boombewonende vleermuissoorten.

Figuur 15. Boom met voor vleermuizen geschikte holten, aan de voorzijde van het pand, links op de foto in de achtergrond de hoofdingang van het zorgcentrum.

Binnen het plangebied bevinden zich geen vliegroutes en/of foerageergebied die essentieel onderdeel uitmaken van het functionele leefgebied van vleermuizen. In de omgeving is voldoende alternatief leefgebied beschikbaar.

De bomenrij in de berm van de N374 zou wel gebruikt kunnen worden als vliegroute door vleermuizen, deze bomenrij bevindt zich echter naar verwachting buiten het plangebied. De invulling van het terrein (figuur 2) geeft ook aan dat langs beide zijden van de N374 bomenrijen aanwezig blijven.

3.3.2 Overige zoogdiersoorten

Het zorgcentrum is niet toegankelijk steenmarter. Ook andere zwaarder beschermde zoogdiersoorten (behalve vleermuizen) kunnen binnen het plangebied worden uitgesloten. Het plangebied bevindt zich binnen de bebouwde kom en wordt begrensd door ongeschikt leefgebied en een barrière in de vorm van een drukke provinciale weg (N34). Voor de meeste soorten is bovendien de habitat ongeschikt (zwaar beschermde muizen, boomarter, das, etc.).

Binnen de plangebied kunnen wel enkele licht beschermde zoogdiersoorten worden verwacht. De groenelementen bieden voldoende dekking voor soorten als huisspitsmuis, bosspitsmuis en egel. Mogelijk zou nog een soort als wezel voor kunnen komen. Dit betreft in alle gevallen soorten opgenomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet.

3.4 Amfibieën, reptielen en vissen

3.4.1 Amfibieën

Zwaar beschermde amfibieën worden niet verwacht binnen het plangebied. De vijver vormt geen geschikte voortplantingwater voor zwaarder beschermde amfibieën. Door de afwezigheid van geschikte voortplantingwater binnen of in nabijheid van het plangebied, kan ook voorkomen van landhabitat van deze soorten worden uitgesloten.

De vijver zou wel gebruikt kunnen worden door enkele algemene en licht beschermde amfibiesoorten, als bruine kikker en gewone pad. De groenelementen in het plangebied zouden voor deze soorten daarbij geschikte landhabitat kunnen vormen (waaronder overwinteringhabitat).

3.4.2 Reptielen

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van Borger en wordt omringd door stedelijk gebied en een drukke provinciale weg. Het plangebied is hierdoor omgeven door voor reptielen ongeschikte habitat en is hierdoor onbereikbaar voor alle beschermde reptielsoorten. Voorkomen van alle beschermde reptielen kan daardoor worden uitgesloten.

3.4.3 Vissen

Binnen het plangebied is enkel een aangelegde vijver aanwezig. Deze staat niet in verbinding met andere wateren, waardoor voorkomen van beschermde vissoorten kan worden uitgesloten.

3.5 Ongewervelden

Beschermde ongewervelden worden niet verwacht binnen het plangebied. Binnen het plangebied komen geen waardplanten van beschermde vlinders voor, noch geschikte habitat voor zwaarder beschermde libellen, kevers, of voor aquatische soorten.

4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

4.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus (voor betekenis zie bijlage) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Flora- en faunawet zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en de geplande ontwikkeling mogelijk van negatieve invloed is.

Tabel 1: Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied. Beschermingsstatus Flora- en faunawet: T 1 = Tabel 1; Licht beschermd, T 2 = Tabel 2; Middelzwaar beschermd, T3 = Tabel 3; Zwaar beschermd

Soortgroep	Soort	Aanwezig	Potentieel voorkomend	T 1	T 2	T3	Cat. Vogel lijst
Vogels	Roek	x				x	2
	Kool- en pimpelmees	x				x	5
	Broedvogels in algemene zin	x				x	
Zoogdieren	Gebouwbewonende vleermuizen		x			x	
	Boombewonende vleermuizen		x			x	
	Egel		x	x			
	Algemene muizensoorten		x	x			
	Algemene kleine roofdieren		x	x			
Amfibieën	Bruine kikker		x	x			
	Gewone pad		x	x			

4.2 Samenvatting, effectbespreking en aanbevelingen

- *Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen*

In een boom aan de achterzijde van het zorgcentrum waren tijdens het veldbezoek twee nesten van roeken aanwezig, in een boom langs de N374 ook nog een nest. Omdat het veldbezoek heeft plaatsgevonden aan het begin van het broedseizoen kunnen locaties en aantallen nesten nog wijzigen. Gezien de beoogde plannen worden de boom op het terrein van het zorgcentrum (en de omringende bomen) vermoedelijk gekapt. Hierdoor kunnen nestplaatsen van de roek verdwijnen. Om na te gaan hoeveel nestplaatsen van roek zich uiteindelijk binnen het plangebied bevinden is nader onderzoek nodig. Dit nader onderzoek zal dan moeten worden uitgevoerd tijdens de broedperiode van de roek, te weten in de periode februari - juli. Tevens zal hierbij gekeken worden naar de omringende bomen en is overleg nodig met de Gemeente Borger-Odoorn over het beheer van de roeken op de bekende kolonieplaatsen.

Tijdens het veldbezoek zijn meerdere paartjes van koolmees en pimpelmees waargenomen. Dit betreft soorten opgenomen in categorie vijf van de lijst met jaarrond beschermde vogelsoorten. Binnen het plangebied zijn vele nestkastjes voor deze soorten aanwezig, dit veroorzaakt de hoge dichtheid van beide soorten in het plangebied. Door de aanwezige hoge dichtheid van beide soorten op het terrein strekt het zeer tot aanbeveling een deel van de aanwezige nestkasten te verplaatsen naar ofwel de nieuwbouw ofwel naar de bomen rondom het directe plangebied.

- *Broedvogels in algemene zin*

Alle broedvogels in Nederland tijdens de broedtijd beschermd; hun nesten en legsels mogen niet worden verstoord of vernield. Door te werken buiten het broedseizoen (globaal de periode 15 maart – 15 juli, in 2014 vroeger) kan grotendeels voorkomen worden dat dit gebeurt. Echter, indien blijkt dat er een vogel aan het broeden is, ook buiten het broedseizoen, dan moet worden gewacht totdat deze hiermee klaar is en uit eigen beweging is vertrokken. Indien men vóór het broedseizoen begonnen is met de werkzaamheden en redelijkerwijs kan worden aangenomen dat tijdens deze werkzaamheden geen vogels tot broeden zijn gekomen, dan is het toegestaan om in het broedseizoen door te werken.

Binnen het plangebied kunnen enkele broedvogels worden verwacht in de groenelementen. Met broedvogels zal rekening moeten worden gehouden met het uitvoeren van werkzaamheden aan de groenelementen maar ook met het versturende effect van de sloop- en bouwwerkzaamheden.

- *Vleermuizen*

Binnen het plangebied kunnen verblijfplaatsen van gebouw bewonende vleermuissoorten voorkomen, omdat de bebouwing toegankelijk is voor deze soorten en er sporen van aanwezigheid zijn aangetroffen. Met de beoogde sloop van het merendeel van de aanwezige bebouwing op het terrein verdwijnen eventueel aanwezige verblijfplaatsen. Op het terrein is tevens een boom aanwezig die mogelijk voor vleermuizen geschikte holten herbergt.

De aan- dan wel afwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied zal moeten worden bepaald door nader onderzoek tijdens de actieve periode van vleermuizen (mei - oktober). Voor de juridische houdbaarheid van het vleermuisonderzoek, wordt dit uitgevoerd conform de laatste versie van het Vleermuisprotocol (27-03-2013), opgesteld door de GaN, het NGB en de Zoogdiervereniging.

- *Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht*

Er wordt een aantal licht beschermde zoogdiersoorten verwacht in het plangebied. Voor schade aan licht beschermde soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht (zie Bijlage I) van de Ff-wet schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden vegetatie kort af te maaien zodat dekking voor kleine zoogdieren verdwijnt en zij zo bewogen worden ergens anders hun heil te zoeken.

- **Roek:** nader **onderzoek** tijdens de broedperiode (februari - juli) in geval van geplande bomenkap op het terrein.
- **Broedvogels:** Werken buiten het broedseizoen (ongeveer tussen maart en eind juli), anders inschakelen ecologische begeleiding.
- **Vleermuizen:** Nader onderzoek volgens vleermuisprotocol (mei - oktober).
- Overige soorten: Naleven **zorgplicht**.
- **Aanbeveling kool- en pimpelmees:** Verplaatsen nestkasten naar te handhaven / omliggende bomen of de nieuwbouw.

5. BRONNEN EN LITERATUUR

Dienst Regelingen, Ministerie van Economische Zaken (2012). Soortenstandaard Roek *Corvus frugilegus*.

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur. *Vleermuisprotocol 2013*, 27 maart 2013. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.netwerkgroenebureaus.nl

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.drloket.nl

www.synbiosis.alterra.nl

www.ravon.nl

BIJLAGE I DE FLORA- EN FAUNAWET

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming vastgelegd. Hiermee is ook de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De volgende wetsartikelen- en bepalingen uit deze wet zijn, in het onderhavige geval, relevant:

Algemene zorgplicht

De zorgplicht (artikel 2) houdt in dat eenieder dient te voorkomen dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen heeft voor alle in het wild levende planten en dieren. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden. De zorgplicht geldt altijd en overal, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Verbodsbepalingen

- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
- Artikelen 9 tot en met 12 verbieden het doden, verontrusten, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren, dan wel het beschadigen, vernielen, uithalen of verstoren van hun nesten, holen of andere voortplantings-, vaste rust- of verblijfsplaatsen.

➤ Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Omgaan met beschermde soorten

Op 23 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 van de Flora- en faunawet is van kracht geworden. Voor het verkrijgen van vrijstellingen. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in **drie beschermingscategorieën** (Tabellen 1, 2 en 3). **Vogels** vallen hierbuiten en worden apart behandeld. Deze nieuwe indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de beschermde soorten in Nederland, waarbij ook beschermde soorten van de Europese Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het betreft de volgende beschermingscategorieën ingedeeld in drie tabellen:

1. Tabel 1: Licht beschermde soorten:	vrijstelling
2. Tabel 2: Middelzwaar beschermde soorten:	gedragscode of ontheffing
3. Tabel 3: Zwaar beschermde soorten:	ontheffing

Tabel 1-soorten: Dit betreft een aantal licht beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht. Voor schade aan deze soorten geldt op voorhand een *vrijstelling*, mits bij ingrepen sprake is van bestendig beheer- en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als dit niet het geval is, moet er alsnog een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (de lichte toets).

Tabel 2 –soorten: Beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar kan worden gewerkt volgens een door het Ministerie goedgekeurde *gedragscode*. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfsplaatsen wordt voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. Er moet *aantoonbaar* volgens een goedgekeurde *gedragscode* worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd dienen te worden. Als er nog geen gedragscode is of niet volgens een gedragscode gewerkt wordt, moet bij overtreding van de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet alsnog een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan dient plaats te vinden, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dit inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied noodzakelijk is. Daarnaast moet worden voldaan aan de zorgplicht

Tabel 3-soorten: Dit betreft de meest zwaar beschermde soorten (waaronder soorten die vermeld zijn in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn). Een ontheffingsaanvraag voor eventuele schade aan deze soorten wordt getoetst via een zogenaamde 'uitgebreide toets'. Voor het verkrijgen van een *ontheffing* moet aan vier criteria worden voldaan:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang
- 2) er is geen alternatief voor de ingreep
- 3) de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 4) er wordt voldaan aan zorgvuldig handelen (zie paragraaf 'Zorgvuldig handelen' hieronder).

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Voor vogels geldt tijdens het broedseizoen een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden, aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn.

Naast de bescherming tijdens het broedseizoen, is in 2009 voor vogels een aangepaste lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn. Dit betreft vogelsoorten die de nestplaats jaarrond gebruiken of soorten die jaarlijks terugkeren naar hetzelfde nest. De lijst met vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen bestaat uit vijf categorieën:

- 1) Nesten die, behalve tijdens het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
- 2) Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 3) Nesten van vogels, zijnde niet koloniebroeders, die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 4) Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet tot nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
- 5) Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving ervan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De soorten uit categorie zijn niet onder alle omstandigheden jaarrond beschermd, maar vragen wel extra onderzoek. Middels een omgevingscheck zal voor deze soorten onderzocht moeten worden of voldoende alternatieve nestgelegenheid beschikbaar is. Ook kan sprake zijn van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die nesten van vogelsoorten uit deze categorie wel jaarrond beschermd maken.

Een ontheffingsaanvraag voor vogels wordt getoetst middels een 'uitgebreide' toets.

Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen (artikelen 2b, 2c, 2d en 16 c AMvB) is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd en gaat een stapje verder dan de zorgplicht. Niet zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep voor gevolgen kan hebben. Een initiatiefnemer moet altijd vooraf inventariseren welke beschermde (niet vrijgestelde) soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep wordt gepland. Ook moet de initiatiefnemer in redelijkheid alles doen of juist laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk beperken, dat de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. Een belangrijke eerste stap daartoe is bijvoorbeeld een juiste planning van de werkzaamheden, om te voorkomen dat dieren in de voortplantingstijd verstoord worden.